

Jak zbudować dobrą szkołę?

Sławomir Osiński, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 47 im. Kornela Makuszyńskiego w Szczecinie

Konferencje dotyczące systemu edukacji w Europie i na świecie są organizowane w polskich ośrodkach naukowych od wielu lat, ale dopiero w ostatnim czasie widać podczas obrad znaczące zmiany. Kiedyś było tak, że to polscy naukowcy, dyrektorzy, nauczyciele szukali źródeł wiedzy i doświadczeń na Zachodzie. Dzisiaj ten trend się zmienia – badacze z innych krajów przyjeżdżają do Polski, żeby na przykładzie rodzimego systemu edukacji obserwować najbardziej interesujące zmiany w tym zakresie.

Zarządzanie w praktyce

Na corocznych konferencjach Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kadry Kierowniczej Oświaty spotykają się osoby zainteresowane zarządzaniem oświatą i rozwojem polskiego systemu oświaty, głównie dyrektorzy szkół, ale i przedstawiciele otwartych na rozwój i postęp organów prowadzących i nadzoru. Celem spotkań jest przede wszystkim wymiana doświadczeń odbywająca się podczas licznych zajęć warsztatowych, ale i rozmów nieformalnych, kularowych. Zawsze istotne są szkolenia poświęcone doskonaleniu zawodowemu, poznawaniu najnowszych trendów w zarządzaniu szkołą oraz rozwiązywaniu biurokratycznych problemów. Nade wszystko na konferencji precyzowane są i wyartykułowane stanowiska w kwestii prawa oświatowego, organizacji systemu edukacyjnego i komunikacji kadry z resortem oświaty.

OSKKO jest największą w Polsce i krajach „nowej” Unii Europejskiej organizacją zrzeszającą dyrektorów szkół i placówek oświatowych (80% członków), wizytatorów oraz urzędników samorządowych i kuratorskich. Liczy dzisiaj ok. 5000 członków rzeczywistych, ok. 13 000 korespondentów, ok. 33 000 czytelników mediów elektronicznych i jest największą organizacją pracodawców w Polsce, a od kilku lat istotnym, choć nie zawsze słuchanym, ciałem konsultującym i opiniującym ministerialne projekty ustaw i rozporządzeń. Przedstawiciele organizacji zapraszani są też na

posiedzenia sejmowych komisji. Forum dyrektor-skie (www.oskko.edu.pl/forum) stanowi najlepszą chyba platformę wymiany doświadczeń praktyków zarządzania oświatą.

Ostatnia, XII konferencja odbyła się w dniach 6–8 marca 2015 r. w Krakowie, na Wydziale Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. W pierwszym dniu z uczestnikami spotkał się dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, dr Marcin Smolik, który otwarcie, konkretnie i wyczerpująco udzielał odpowiedzi na liczne pytania związane z organizacją i przebiegiem egzaminów na wszystkich poziomach. Szczegóły związane z pytaniami i odpowiedziami pojawią się na stronie internetowej OSKKO.

Na szczególną uwagę zasługiwały sesje szkoleniowe dotyczące oceniania, prowadzone przez Jacka Strzemiecznego i Danutę Sternę z CEO (o informacji zwrotnej), dra Marka Kaczmarzyka (o spojrzeniu neurodydaktycznym na ocenianie), dr Gabrieli Olszowskiej (o budowaniu WSO) oraz dra hab. Jacka Pyżalskiego (dotyczące trudnych sytuacji wśród uczniów i absurdach oceny z zachowania). Warto zapoznać się z ich treścią w szczegółowej relacji z konferencji na stronie <http://www.oskko.edu.pl/konferencjaoskko2015/index.html>.

Teraz – ewaluacja!

W tym roku kończy się projekt: „Program wzmocnienia efektywności systemu nadzoru pe-

dagogicznego i oceny, jakości pracy szkoły etap III”, dzięki któremu, wyprzedzając zmiany mentalnościowe i sporo organizacyjnych, pojawiło się nowoczesniejsze po wojnie rozporządzenie o nadzorze, a wprowadzona na grunt polski ewaluacja została wpisana w ramy ustawowe. Konferencja „Jakość edukacji czy/i jakość ewaluacji. Jak zbudować dobrą szkołę?”, która odbyła się 28–31 marca tego roku w Zakopanem, była piątym i jednocześnie ostatnim spotkaniem entuzjastów reformowania polskiej szkoły. Uczestniczyło w niej 360 osób, w tym: 141 dyrektorów, 57 nauczycieli, 63 przedstawicieli KO, 39 z ODN-ów i PPP, 7 z JST oraz 48 innych osób związanych z oświatą.

Warto przypomnieć poprzednie konferencje z cyklu. Pierwsza z nich dotyczyła nowego spojrzenia na pracę szkoły i sposobów jej poprawy w kontekście badania zwanego ewaluacją. Przyjechał m.in. prof. John MacBeath z Uniwersytetu w Cambridge, jeden z najwybitniejszych uczonych zajmujących się organizacją pracy szkoły i autor opracowań, znanych także w Polsce, oraz kilkadziesiątu znawców tematu z całego świata i Polski.

Temat II krakowskiej konferencji brzmiał „Zadania i rozwój przywódców”. Sesje prowadziło 50 ekspertów z kilku krajów europejskich i Stanów Zjednoczonych.

III spotkanie, przebiegające pod hasłem „Odpowiedzialni nauczyciele”, było już niezwykle bogate tematycznie – odbyło się 36 sesji, prowadzonych przez ekspertów polskich i zagranicznych, i tyle samo sesji implementacyjnych.

IV konferencja „Ucząca się szkoła” dotyczyła problemów związanych z uczeniem się, współpracą w procesach wprowadzania zmiany, wykorzystywaniem danych w usprawnianiu własnego działania i wieloma innymi aspektami istotnymi dla każdej uczącej się organizacji. W roli prelegentów wystąpili eksperci z Polski, Stanów Zjednoczonych, Finlandii, Szwecji, Estonii, Niemiec, Szkocji oraz Izraela.

W tym i ubiegłym roku widać było wyraźnie, że coraz mniej odkrywczym są spostrzeżenia i wyniki badań zagranicznych ekspertów, a dzisiaj to oni przyjeżdżają tutaj po naukę i wymianę doświadczeń. Bez fałszywej skromności można powiedzieć, że około 2000–3000 szkół pracuje na poziomie światowym, budując placówki nowoczesne, uczące się, o wysokiej kulturze. Udowodnili to prawie wszyscy polscy prelegenci – było widać otwartość na nowości, zdrowy szacunek dla dobrej tradycji

pedagogicznej, a wszystko oparte na dowodach kilkuletniej pracy.

Na tegorocznej konferencji, podczas której odbyło się 48 sesji eksperckich, 5 fakultatywnych i 12 wprowadzających prowadzonych przez 12 ekspertów zagranicznych i 38 polskich, bardzo wyraźnie widoczne były zmiany, jakie dokonały się przez ostatnie ćwierćwiecze, a szczególnie w czasie funkcjonowania projektu. Polski system oświatowy, jako godny naśladowania, wybrali między innymi przedstawiciele Arabii Saudyjskiej, którzy będą korzystać z doświadczeń naszych liderów oświatowych. Postępująca decentralizacja i demokratyzacja szkół – widoczna choćby poprzez uznanie podmiotowości uczniów oraz stopniowe oddawanie im odpowiedzialności za swoje uczenie się, a także poprzez powiązanie nauki z rzeczywistością, która nas otacza – dotyczą całej edukacji europejskiej i amerykańskiej. Dzięki współpracy, dialogowi i wymianie myśli szkoła staje się organizacją uczącą się i uwzględniającą wiele punktów widzenia, co widać na przykładzie sporej grupy polskich placówek edukacyjnych.

Oprócz sesji warsztatowych i plenarnych uczestnicy konferencji czterokrotnie uczestniczyli w sesjach refleksji i dwukrotnie w grupach uczących się. Odbył się także panel dyskusyjny: „Dobra szkoła. W pogoni za jednorożcem” z udziałem prof. Michaela Apple’a, Katarzyny Hall, prof. Kathleen Lynch, dra hab. Grzegorza Mazurkiewicza, prof. Petera Mossa i Alicji Pacewicz.

Na zakończenie przeprowadzona została metoda Word Café dyskusja na najistotniejsze tematy poruszane podczas sesji. Tradycyjnie konferencję zamknęło „100 pytań do dra hab. Grzegorza Mazurkiewicza” i wykład prof. Henryka Mizerka. Warto wejść na platformę npseo.pl i zapoznać się z referatami i szczegółowymi relacjami z poszczególnych sesji.

Mimo niedoskonałości związanej z wprowadzeniem ewaluacji, nie zawsze dobrze przyjmowanym zwiększeniem autonomii szkoły, trzeba stwierdzić, że tam, gdzie była wola zmiany, dokonano przez ostatnie pięć lat skoku cywilizacyjnego. Niestety, pogłębiła się też przepaść między placówkami niepoddającymi się modernizacji, żyjącymi w systemie nakazowym, atmosferze teorii kar i nagród a idącymi z duchem czasu, uczącymi się i opartymi na dialogu oraz przywództwie rozproszonym. Szkoda tylko, że tych ostatnich jest mniej.